

5. Екологічні права громадян: як їх захистити за допомогою закону / Благод. фонд «Екоправо-Львів»: Центр громад. екол. адвокатури «Правнича ініціатива» для центр. та схід. Європи; Регіон. екол. центр для центр. та схід. Європи. Київ: Інформ. агентство «Эхо-Восток», 1997. С. 14.

УДК 502.3-032.1:34(043.2)

Колісниченко Л.А., студентка,
Юридичний факультет,
Національний авіаційний університет
Науковий керівник: Похиленко І. С., к.ю.н., доцент

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ

Можливість швидкого і комфортного переміщення в будь-який куточок світу спрощує не лише наше життя, а також має негативний вплив на навколишнє середовище, зокрема, забруднює атмосферне повітря. За останнє століття негативний антропогенний вплив на цей природний компонент призвів до істотного погіршення його якості, що відбивається і на здоров'ї населення, і на стані довкілля в цілому.

Щороку кількість авіаперевезень збільшується на 4-5%. За даними Міжурядової групи експертів з питань змін клімату (МГЕЗК, англ. Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC), яка досліджує проблеми зміни клімату, сумарний вплив авіаційного транспорту сягає 3,5% (викиди діоксиду вуглецю – 0,2-0,4%, викиди оксидів азоту – приблизно 1%) на глобальному рівні. Складова викидів від авіаційних двигунів повітряних суден на локальному рівні перевищує 50% від загальної маси викидів забруднюючих речовин у зоні аеропорту [1].

Питання охорони атмосферного повітря від шкідливих викидів в Україні врегульовано низкою нормативно-правових актів, зокрема, Повітряним кодексом України [2], Законом України «Про охорону атмосферного повітря» [3], Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [4].

Більшість норм спрямовано на захист навколишнього природного середовища від шкідливого впливу польотів цивільних повітряних суден та захист населення від шкідливого впливу викидів (емісії) забруднюючих речовин, шуму, електромагнітного випромінювання, ризику авіаційних подій під час експлуатації

повітряних суден. Також передбачені норми використання природних ресурсів, визначено основні заходи щодо відвернення і зменшення забруднення атмосферного повітря викидами транспортних та інших пересувних засобів і установок та впливу їх фізичних факторів.

Також до нормативно-правової бази регулювання якості атмосферного повітря в авіаційній галузі належать державні санітарні правила та будівельні норми, правила сертифікації цивільних аеродромів України, авіаційні правила України, постанови КМУ та накази міністерств, міжнародні вимоги та рекомендації.

Україна також підтримує міжнародні проекти стабілізації атмосферного повітря. Слід відзначити, що з жовтня 2016 року державою були підтримані резолюції Генеральної Асамблеї ІКАО спрямовані на стабілізацію рівня емісії парникових газів від міжнародної цивільної авіації – це свідчить про готовність впроваджувати систему ринкових заходів CORSIA [5], ініційовану ІКАО. CORSIA – це глобальний секторальний ринковий захід, призначений для компенсації емісії CO₂ від міжнародної цивільної авіації, з тим, щоб стабілізувати рівень такої емісії з 2020 року.

Україною було прийнято рішення про добровільну участь в CORSIA, про що було повідомлено ІКАО листом Державіаслужби від 09.09.2016 № 1.26-9119.

Якщо говорити про національні розробки, то слід відзначити комплексну модель PolEmitCa [6]. Вона була розроблена на базі Національного авіаційного університету. PolEmitCa враховує основні елементи ефекту забруднення атмосферного повітря викидами авіадвигунів (забезпечує оцінку рівнів забруднення атмосферного повітря аеропортів та надає обґрунтування практичних рекомендацій для організації моніторингу емісій авіадвигунів та забруднення атмосферного повітря аеропортів).

Цьогоріч у Великій Британії з'явився новий проект, який би зміг повністю забезпечити екологічність польотів. В серпні 2019 року компанії Shell, British Airways і Velocys [7] повідомили, що хочуть побудувати перший в Європі великий завод з виробництва реактивного палива з побутових і комерційних відходів. Це першим поштовхом до створення «зелених» літаків (переробка відходів не лише знизить забруднення атмосфери літаками, але й загальну кількість сміття). Компанії вже направили місцевій владі Північно-Східного Лінкольншира заявку на дозвіл побудувати завод на їх території. Вони планують використовувати для виробництва біопалива побутове та комерційне сміття, котре в іншому випадку опинилося б на звалищі або сміттєспалювальному заводі. Таке

паливо дозволить знизити до 70 відсотків викиду хімікатів у атмосферу.

Отже, забруднення атмосферного повітря має негативний вплив не тільки на здоров'я людей, а ще й відображається кліматичними змінами в світі. Тому необхідно якомога швидше вирішувати цю проблему, бо хоча в Україні є досить розгалужена нормативно-правова база по цьому питанню, потрібно подумати над її втіленням в життя та розвивати нові технології, зокрема, біопаливо та будівництво аеропортів, які не знаходилися близько до населених пунктів.

Література

1. Проблема регіонального забруднення атмосферного повітря аеропортів цивільної авіації. URL: <http://zsfoe.org/?p=4004>
2. Повітряний кодекс України від 19 трав. 2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. С. 536.
3. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовт. 1992 р. № 2707-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 50. Ст. 678.
4. Про охорону навколишнього середовища: Закон України від 25 черв. 1991 р. № 1264-XII. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. Ст. 546.
5. Carbon Offsetting and Reduction Scheme for International Aviation (CORSIA) URL: <https://www.icao.int/environmental-protection/CORSIA/Pages/default.aspx>
6. Eurocontrol Statics@Forecast Services, Long Term Forecast of Flights (2004-2025). Brussels: ESS, 2004.
7. Plans submitted for the first waste to jet fuel plant in the UK and Europe URL: <https://www.velocys.com/2019/08/20/plans-submitted-for-the-first-waste-to-jet-fuel-plant-in-the-uk-and-europe/>